

ECONOMIA ■

El Salvador es converteix en el primer estat a adoptar el bitcoin com a moneda

TECNOLOGIA ■

El 93,2% dels usuaris reconeix que té problemes habituals amb el seu wifi

MAGAZÍN

Divendres, 17 de setembre de 2021

CARLES GASCÓN I CHOPO

L'historiador de la Seu d'Urgell localitza un text del segle XVI que ja parla de les falles

ENTREVISTA

CARLES GASCÓN i CHOPO

“Mai hauria pensat que una descoberta documental pogués generar tanta mobilització”

A l'Alt Urgell han fet una troballa que consideren excepcional: un pergamí del segle XVI on es deixa constància que, en aquesta comarca pirinenca, també se celebrava la baixada de falles. Aquest s'ha convertit en un dels documents més antics que parla explícitament de les falles. És un pergamí del 1543 d'un metre i mig de llarg, amb una lletra clara però minúscula. Carles Gascón i Chopo, historiador i tècnic de Patrimoni Cultural del consell comarcal de l'Alt Urgell, és la persona que el va trobar.

Text i fotografies: Cynthia Sans

L'historiador pirinenc nascut a la Seu d'Urgell Carles Gascón i Chopo (1970), doctorat en Història Medieval per la Universitat Nacional d'Educació a Distància, va trobar un document a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell que certificava l'existència de falles a Torres i a Alàs, a l'Alt Urgell, al segle XVI. El pergamí descobert per Gascón, datat del 1543, es converteix en el primer esment que es coneix de la celebració d'aquesta tradició tan arrelada al Pirineu. Fins ara l'única referència explícita de la celebració de les falles datava del 1763 i estava localitzada al municipi de Vilaller, a l'Alta Ribagorça.

Tot parteix d'un pergamí del 1543. Com va ser la descoberta?

La descoberta pròpiament dita va ser una acció més aviat insubstancial. El fet va tenir lloc en el context de la meua tasca de buidatge de la col·lecció de pergamins de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, que duc a terme un cop a la setmana. Era un matí de desembre del 2019 i estava amb un document especialment complicat per la seva gran extensió. En aquest context vaig llegir en una línia que a la serra de les Peces hi havia hagut un conflicte entre els veïns d'Alàs i els de Torres per haver fet “fars i falles” els membres de totes dues comunitats en un terreny que es disputaven, i que aquest conflicte va provocar ferits i algun mort. Personalment, vaig trobar la notícia curiosa, però no li vaig donar més importància. No tenia cap constància anterior de l'antiguitat que podien tenir les falles del Pirineu, una activitat de la qual ho desconeixia pràcticament tot. Aquella mateixa tarda, comentant-ho amb el meu amic Climent Miró, també historiador, em va fer adonar de la transcendència d'allò que havia trobat. Ell em va donar alguns noms de persones amb qui hauria de

parlar per confirmar l'antiguitat de la notícia. La sorpresa va ser majúscula.

Quins detalls aportava exactament aquest pergamí sobre les falles? Explicava com eren aleshores?

Poquíssims detalls. Pràcticament cap, tret del fet que se celebraven l'any 1543 a la serra de les Peces.

Com surgeix la idea de recuperar-les?

La idea de recuperar-les té diversos capítols, recordem que hi ha hagut i hi ha una pandèmia entremig. El gener del 2020 ja es va començar a parlar de la idea. Cal tenir present que a Alàs, curiosament, feien des de dos o tres anys abans una baixada de fanalets amb els nens des de l'ermita de la Mare de Déu de les Peces, sense cap contacte aparent amb la tradició fallaire, que s'havia perdut fins i tot de la memòria del poble. Llavors va arribar la pandèmia i ho va aturar tot en sec. Al mes de febrer d'enguany la insistència de la meua companya Marta Visa, tècnica de promoció al Consell Comarcal, per organitzar la baixada en el context d'una altra activitat va fer que ho proposéssim tot i la complicació de plantejar-ho només a quatre mesos vista i els uns pels altres ens vam anar engrescant fins que la cosa es va fer imparable.

Com ha sigut el procés de recuperació d'aquesta tradició? Entenc que els van haver d'assessorar?

La primera reacció va ser començar a trucar a coneguts que teníem al Pallars, la Ribagorça i Andorra vinculats amb el món fallaire. També vam parlar amb la Sofia Isus, de la Càtedra d'Educació i Patrimoni Immaterial dels Pirineus i que, de fet, està vinculada en la baixada de falles d'Isil. Paral·lelament, vam coincidir amb el Jaume Pifarre, guia de muntanya domiciliat a Alàs, que havia baixat falles en diversos indrets de la Ribagorça feia anys, i que ens va orientar en el model de falles que acabaríem construint. En aquest procés

hi va haver moltes proves prèvies, va ser tot un procés de prova-error, en el qual va destacar la figura del Marc Fargas, un altre veí d'Alàs que va tenir un paper molt destacat en el disseny final de les falles d'Alàs.

Havíeu tingut mai algun contacte amb la tradició fallaire?

Personalment pràcticament cap. Havia anat un any, ja fa molt temps, a veure les falles d'Isil.

Què va ser el més difícil de tot el procés de recuperació?

Començaré per allò que va ser més fàcil, que va ser obtenir la complicitat de l'Ajuntament i els veïns d'Alàs i Cerc. La màxima complicació va venir donada per les restriccions vinculades amb la pandèmia de la Covid. Així mateix, aquesta mateixa situació va obligar a tancar el poble d'Alàs per a tots aquells que no fossin veïns.

Van construir les falles realitzant tallers amb els veïns del poble.

Sí, es van organitzar una sèrie de tallers oberts a tots els fallaires per tal de construir les falles.

Normalment ens dividíem en equips per organitzar un treball en sèrie i optimitzar els recursos. En un primer moment vam fer allò que podríem dir-ne un prototip en petit comitè, que vam anar a baixar-lo una tarda des de la serra de les Peces. La idea era comprovar que aguantava encesa prou estona i que es podia portar bé.

D'on va sortir el material per construir-les?

Tot el material, fusta i teia, va sortir del mateix municipi, que forma part del Parc Natural del Cadí-Moixeró, al qual vam sol·licitar col·laboració.

Qui va baixar les falles?

Es va decidir acotar-ho als veïns empadronats al municipi d'Alàs i Cerc i a majors de 18 anys i van baixar cinquanta falles. Hi va haver dues excepcions d'aquesta regla, la Marta i jo mateix, que érem els dos membres de l'organització del Consell Comarcal. Com a agraïment als veïns d'Alàs vam decidir que seríem els darrers a baixar. El fallaire més gran va ser el Joan Ribó Domenjó, de 70 anys.

Què representa per a un historiador fer una descoberta d'aquest tipus?

Em sembla que ho he dit en algun mitjà, per escàndol d'alguns puristes de la llengua: és el més xulo que m'ha passat mai en la meua vida professional. Suposo que cal explicar què vull dir amb això, expressat amb una espontaneïtat fruit de l'entusiasme del moment, de la qual no em penedeixo cap mica. Des del punt de vista estrictament historiogràfic no es tracta de la troballa més rellevant que he fet: són gairebé 25 anys de llegar documents i de donar voltes a les coses i han sortit moltes idees que eren força noves i que, en alguns casos, han costat de ser acceptades. Ara bé, mai no m'havia cregut que una descoberta documental pogués generar

la intensa mobilització que s'ha produït al voltant d'un projecte. He publicat articles i llibres, he fet conferències sobre els resultats de les meves recerques, però mai no m'hauria imaginat que el resultat d'una d'aquestes recerques derivés en l'organització d'una festa popular de la magnitud que va tenir la baixada de les falles d'Alàs.

I per al poble? Què ha suposat per a ells?

Crec que aquesta és la qüestió central de tot plegat, la implicació dels veïns. Sense aquesta implicació res de tot això no hauria estat possible. L'organització de la baixada de falles ha estat un veritable revulsiu per a la població després del període depriment dels confinaments vinculats amb la pandèmia. Es va crear una comissió per organitzar aquella primera baixada i en el moment actual s'està treballant en la constitució d'una associació de fallaires d'Alàs.

I un cop feta la primera baixada, què passarà l'any vinent?

L'objectiu, a mitjà termini, és consolidar aquesta festa i, amb el temps, poder optar a incloure-la en la Llista Representativa del Patrimoni Immateral de la Humanitat.

Quina valoració en fan els veïns, de l'estrena?

Tothom va quedar molt content. Després de la gran feinada duta a terme durant les setmanes anteriors, i, fins i tot, de la pluja persistent que va caure tossudament tota aquella tarda, la baixada es va poder fer perfectament i, per tot allò que ens ha comentat la gent que s'ho mirava des d'Alàs i també des de bona part de l'Urgellet, va ser un espectacle inoblidable. Algun veí m'ha dit que "allò va ser un conte de fades" i, la veritat, que tot sortís tan bé ens va arribar a sorprendre una mica i tot. A banda d'això, un detall que també trobo interessant és que, pel tancament del poble arran de les mesures sanitàries, l'espectacle, en aquesta primera baixada, va poder ser gaudit gairebé en exclusiva pels veïns i veïnes. Van poder fer-se la festa totalment seva.

OPINIÓ

Carles Duarte

Llenguatge sexista

Periòdicament ressorgeix el debat sobre la naturalesa sexista del llenguatge i la conveniència d'intervenir-hi. Davant de qui proposa la introducció de *totis* per evitar el masculí plural *tots* o de les opinions que defensen el caràcter neutre i asèptic del llenguatge, soc del parer d'observar la realitat sense prejudicis i de cercar equilibris raonables. Quant a les persones que creuen que ens hem de resignar a mantenir els usos existents sense qüestionar-los, cal que els recordem una obvietat: la llengua és una construcció humana on es reflecteix la societat que s'hi expressa. Negar el sexisme al llenguatge és tan absurd com negar que la dona ha sofert una discriminació al llarg dels segles. N'hi ha prou de constatar el nombre limitat de dones que figuren als canons sobre literatura, pintura, ciència... La mirada de la dona sobre el món sovint ha quedat arraconada. Per posar només un exemple, personalitats com Isabel de Villena a la literatura catalana medieval són dissortadament del tot excepcionals. Però aquesta consideració que faig sobre el català, la podem aplicar a altres llengües. N'hi ha prou d'esmen-

tar una hipòtesi probable pel que fa a l'origen de l'anglès *woman* ('dona'), que conté *man* ('home') i que pot derivar d'un *wifeman* que explicitaria la superdició de la dona a l'home. En el nostre cas, la determinació d'impulsar accions per contrarestar el sexisme lingüístic té en compte iniciatives en altres llen-

Negar el sexisme al llenguatge és tan absurd com negar que la dona ha sofert una discriminació al llarg dels segles

gües, però també la tradició rellevant que en aquest aspecte presenta el català. Podem referir-nos a l'antiquíssim fragment conservat a la Biblioteca de Montserrat d'una versió catalana del segle XII del *Liber iudiciorum*, conegut també com a *Llibre Jutge*. On el llatí original diu "*Scripta voluntas defuncti*" i al castellà posa "*La manda del muerto*", en

català hi ha "Volontat d'aquell o d'aquella que...". Però si agaféssim el *Llibre de Costums de Tortosa* del segle XIII trobaríem en diverses ocasions fórmules com "Los teners o les teneres" (9.14.4), on cal entendre *tener/a* com a *botiguer/a*. I, per posar un testimoni molt més recent, en un imprès per a l'expedició de certificats d'assistència a cursos de l'Escola d'Administració Pública de l'etapa de la Generalitat Republicana, es deixava un espai en blanc després del mot *inscrit* perquè s'hi pogués afegir una a, si era referit a una dona. Des de la Generalitat de Catalunya s'han publicat els documents *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua i Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*. S'hi propugnen criteris que es fonamenten en la pràctica real i en una reflexió consistent. Comprens les reserves de les persones que puguin sentir-se incòmodes davant d'intervencions desmesurades que acabin plasmant-se en textos forçats o fins i tot ortopèdics, però trobo injustificable la inhibició davant d'usos manifestament sexistes i discriminatoris.

Susanna Barquin

De tornada

Consultores i opinadors lloen els avantatges del teletreball: que si ajuda a la conciliació amb la vida personal, que si estalvia costos econòmics i mediambientals a totes les parts, que si reducció d'hores perdudes en desplaçaments. En la banda de la desconexió, de la pèrdua de vinculació emocional i corporativa amb l'empresa, molts es treuen de la màniga solucions digitals perquè els treballadors no perdin el nord que fa dies que no troben.

L'INE, que té un web amb informació tan valuosa que t'hi podries passar els dies, recull que fa 15 anys teletreballen el 5,2% de les persones ocupades, que el 2019 va pujar fins al 8,3%, i amb el confinament, el 22,3%. Per raons conegudes.

Si fem parèntesi de l'etapa de confinament, és a dir, anem a les dades de 2019, i volem saber quin és el perfil majoritari de persona que opta pel teletreball, oh sorpresa, serà una dona asturiana. El 2020, també serà una dona, però madrilenya. En tots els casos, tindrà 55 anys o més.

De tot plegat, el que més sobta és que la gent més jove no opti o no pugui optar pel teletreball, si són els més digitals! La vida et sorprèn quan vas a l'esta-

dística. La conclusió que jo trec –sense cap fonament, vull dir com a opinadora sense solta ni volta– és que o bé la gent jove no s'incorpora al mercat laboral en el lloc de treball que voldria, o bé les empreses no confien a retenir el talent jove si els han de supervisar des de casa. En canvi, a partir de 55 anys, si un treballador o treballadora no s'ha desvinculat del tot és perquè no hi ha gaires alternatives laborals.

Els consultors i opinadors mantenen que la tendència a treballar a distància ha arribat per no marxar, i jo em resistixo a pensar que això vulgui dir que hi haurà un increment de teletreball.

Sobretot perquè els que hauríem de tenir en compte, és a dir, les grans corporacions internacionals basades en noves tecnologies com Google i Amazon diuen *bye bye* teletreball, i tots a les oficines, ni que sigui la meitat del mes.

Els que volen vendre les seves solucions tecnològiques (consultors que volen que teletreballar sigui tendència) barregen, en la meua humil opinió, les connexions a distància amb el teletreball. Perquè, sí, és cert que jo puc viure a Fraga i tenir clients o companys de feina a Miami, Kuala Lumpur o Lusaka, però també ho és que la vida virtual necessita la vida presencial.

En paraules de l'ara exministre Castells: no és que la gent visqui una realitat virtual, es tracta més aviat d'una virtualitat real, ja que les pràctiques socials, com compartir, barrejar-se o viure en societat es veuen facilitades per la virtualitat, en espais de fluxos. També en el treball. Així que fem cas de Google: el que és tendència és la fórmula híbrida.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Diàleg, malgrat tot

La icònica taula de diàleg entre els governs espanyol i català ha aconseguit reunir-se. Malgrat que, com no podia ser d'altra manera, els resultats de la trobada són més aviat migrats i la celebració ha servit per poc més que per constatar l'allunyament de les posicions, la cita acaba per tenir efectes balsàmics justament perquè ha aconseguit fer-se contra embats, boicots i trets d'artilleria. Encara que momentani, l'èxit rau no en allò que s'ha parlat sinó a haver-se fet una fotografia que ha estat intentant-se dinamitar des de molts llocs, però especialment des de dins del moviment independentista. Pedro Sánchez aconsegueix mantenir la seva inestable majoria parlamentària per seguir amb la legislatura almenys un curs més i desarma la virulència d'una dreta que ha volgut fer del diàleg de l'Estat amb l'independentisme el cant del cigne del govern d'esqueres i del futur polític del seu president. El discurs alarmista sobre l'entrega als postulats secessionistes fa aigües, ja que no s'evidencia cap concreció real ni cap càrrega simbòlica que permeti sostenir que l'Estat es dissol o desapareix a Catalunya, com tampoc que es facin concessions que vagin més enllà de la Constitució. La fermesa i demostració d'autoritat que Sánchez va fer amb relació als dubtes i contradiccions de l'independentisme amb relació a l'ampliació de l'aeroport del Prat també el va reforçar, i molt, tant a Espanya com a Catalunya. Definia no només el terreny de joc, sinó que evidenciava el cost que tenia per a la societat catalana restar en mans de majories polítiques incoherents i sense un projecte de país.

Pere Aragonès ha arribat a la taula molt debilitat, però ha assolit l'objectiu. Malgrat dir per activa i per passiva que donaven suport al format encara que no hi creien, JuntsxCat ha intentat fer fracassar aquesta aposta bombardejant-la per terra, mar i aire fins a darrera hora. El cop sobre la taula del president amb relació als seus socis el reforça políticament com enforteix la seva aposta estratègica, encara que la sensació és que

s'ha quedat sense govern. En una situació i comportaments polítics normals, que és ben evident que a Catalunya no es produeixen, la majoria governamental s'hauria dissolt *de iure* una vegada ho ha fet *de facto*, i s'aniria a eleccions. La contradicció estratègica, en el fons i en les formes, entre els pretesos socis semblaria fer impossible la seva conti-

Amb la taula tothom guanya temps, es guarden les formes i es manté l'espera pel que succeeixi amb el possible canvi de cicle polític del 2023

nüitat. En el nostre cas, això no passarà i es continuarà la confrontació encara més pujada de to, compartint almenys formalment la mateixa taula de govern, però amb una impossibilitat òbvia per a governar. ERC ha aconseguit imposar la seva estratègia dins l'independentisme, però ha quedat aïllada i presonera d'una taula que, com sembla lògic, no donarà fruits palpables i anirà poc més enllà de ser un espai en el qual s'alternen monò-

legs que dialoguen poc.

Amb la taula, bàsicament, tothom guanya temps. S'estableix un interregne en el qual es guarden les formes i es manté l'espera pel que succeeixi a partir del possible canvi de cicle polític del 2023. Aquest àmbit de diàleg no té ni probablement tindrà més funcionalitat que el caràcter simbòlic de la seva existència. Mentre es dialoga la virulència dels conflictes s'apaivaga, aquesta és la seva lògica. Però no ens enganyem, el to i les maneres de l'independentisme que ha quedat fora del marc del diàleg augmentarà i pot sortir reforçat davant les "claudicacions" dels republicans. Més que mai assistirem a la batalla per imposar cadascú el seu relat. Estem davant d'un joc d'emocions i no pas de raons. En aquest context, la radicalitat hi té sempre molt més a guanyar. Paral·lelament, i més enllà d'un independentisme que no va més enllà de la meitat de la ciutadania, la divisió de la societat catalana entre els que aspiren a ser mitjanament ben governats i els que anhelan una utopia es pot mantenir inalterable, mentre que la declinació social i econòmica que ja fa molts anys que dura difícilment revertirà. El perill és acostumar-se a viure en aigües estancades. Que no es moguin, no significa que siguin saludables.

EXCLUSIU

PER A

SUBSCRIPTORS

D'EL 9 NOU

A partir d'ara,
teniu accés directe a

**L'HEMEROTECA
HISTÒRICA**

Entreu a el9nou.cat/historic-hemeroteca
un arxiu documental molt valuós
al vostre abast

Totes les notícies
des de
1978

Si encara no sou subscriptors, truqueu al **93 889 49 49**
o entreu a el9nou.cat/subscribe

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Teresa Costa-Gramunt

Fotos, agents d'inspiració

La pandèmia que ha assolat el planeta ha remogut la realitat artística i cultural a la impensada. Però la imaginació al poder de la creativitat i la voluntat de concreció en una obra, la va reconstruint de mil maneres a través d'iniciatives com ara *Objectiu Fotoliterari 12-20*, un gran angular. Es tracta d'un àlbum de fotografies de Juan Carlos Luna Monfort, que s'acompanyen de textos de 52 autors que s'han inspirat en les imatges. Produccions Impossibles ha tingut cura de l'exquisida edició.

Si per causa de la Covid no es podien dur creadors a la Casa de l'Artista en Terres de Cruïlla, es va pensar a dur els artistes a la Sènia i als paisatges que han estat la font d'inspiració de les fotografies de Juan Carlos Luna Monfort. Luna va fer 110 fotografies. Per votació popular se'n van escollir la meitat. La tria ha estat tan personal com selecta, i el resultat del maridatge entre imatge i text és un goig per contemplar.

Un cop triades les imatges que havien d'inspirar els textos, els curadors de la iniciativa van posar una condició als autors dels escrits deutors de la imatge triada segons el seu gust i motivació: el text

havia de tenir un màxim d'extensió: 2.021 espais, xifra que coincideix amb l'any de realització del projecte. Alguns autors han fet textos breus, d'altres s'han ajustat al nombre exacte d'espais –qui escriu aquest article, per exemple–, i d'altres s'han excedit potser una mica, però els curadors han trobat una solució afegint la continuació del text a les pàgines finals de

la publicació. No es podia malmetre la maquetació que preveia posar el text a la pàgina esquerra de la imatge que ocupa la pàgina dreta.

Lluís Puig i Gordi, Conseller de Cultura a l'exili, signa el pròleg d'*Objectiu Fotoliterari 12-20*. "Les fotografies de Juan Carlos Luna Monfort ajuden a transmetre la part principal de la força tel·lúrica d'un paisatge que reflecteix la naturalesa, que és també la seva singularitat, d'aquells qui l'habituen". Força i encant que transmeten fotografies de camins arbrats, boscos feréstecs, construccions de pedra seca –molasses i marges–, oliveres centenàries, ponts i rius, cels a l'albada i a la posta, muntanyes minerals que es retallen en un horitzó blau, esglésies i campanars, i vistes panoràmiques de la Sènia, tot reforçat pels textos personals, singulars.

OBJECTIU FOTOLITERARI 12-20

Autor de les fotografies: Juan Carlos Luna Monfort

Autors dels textos: Diversos

Editorial: Produccions Impossibles

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2021

Nombre de pàgines: 132

Enric Codina

Una societat secreta

Tradicionalment la literatura fantàstica ens presenta una realitat paral·lela a la que vivim. A *Heli Argilés i els misteris de l'aigua*, primera novel·la d'Esther Climent, guardonada amb

des de temps immemorials de vetllar per la pervivència d'una roca que segella el pacte entre els habitants dels dos mons.

Ens trobem davant d'una història amb molts punts forts, entre els quals destaca la presència de força elements clàssics de la literatura d'aventures de caràcter fantàstic i misteriós, que en algun cas ens recorda la saga de Harry Potter, tant pel que fa a l'acadèmia on els protagonistes es formen com a una branca d'àlber amb propietats màgiques. A més, la linealitat de la trama s'adequa perfectament als lectors de la franja d'edat a què s'adreça. Cal afegir que, implícitament, hi ha un missatge actual sobre la necessitat de preservar l'aigua com a bé que sosté el nostre món. I no menys interessant és el fet que seguint les peripècies dels entranyables personatges de la novel·la viatgem per escenaris valencians tan suggeridors com l'Albufera o el nucli antic solcat pel Túria.

el premi Carmesina de la Safor, l'autora ens presenta un món aquàtic subterrani poblat per éssers llegendaris, en equilibri fràgil amb el món dels humans. La vida de l'Heli, la jove protagonista, canvia per sempre quan el seu avi la introdueix a la societat secreta que s'ocupa

HELI ARGILÉS I ELS MISTERIS D'AIGUA

Autora: Esther Climent Gosp

Il·lustració: Marc Bou

Editorial: Tàndem

Any d'edició: 2020

Nombre de pàgines: 112

NOVETATS EDITORIALS

'1939. La caiguda de Barcelona'
Andreu Claret/ Columna

Imaginar els personatges que viuen als marges de les pàgines de la història pot ser una mina literària. És el que ha fet Andreu Claret en aquest relat sobre la gran tragèdia de l'èxode republicà de 1939 centrant-se en Lluís Companys i el seu entorn. I dins d'aquest, el personatge de ficció de Manel Plandiure, un exboxejador i escorta del president.

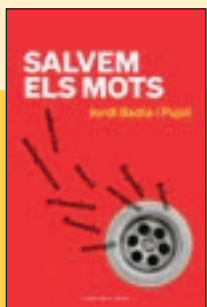
'Crònica d'una ciutat'
Pandelis Prevelakis
Univers

Pandelis Prevelakis (1909-1986) és un dels noms imprescindibles de la literatura grega del segle XX. Aquesta obra és la recreació de la seva ciutat natal, Réthimno, al nord de Creta. Però com en tots els grans escriptors, allò que és local esdevé universal en la seva ploma. I aquí ens dibuixa "un organisme viu", com diu Rafael Nadal en el pròleg.

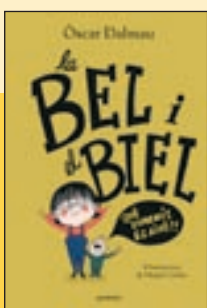
'Piranesi'
Susanna Clarke
Amsterdam

Després de l'èxit de *Jonathan Strange i el senyor Norrell*, arriba aquesta novel·la de Susanna Clarke. Un relat oníric on seguirem en Piranesi en la seva vida a la Casa (hi ha viscut sempre?), descrivint el laberint de corredors, les estàtues blanques, les mareas a les Sales Baixes, o els estels a les Sales Altes. I el dimarts trobant-se amb el seu amic, l'Altre.

'Salvem els mots'
Jordi Badia
Rosa dels Vents

Mireu els mots de la portada d'aquest llibre: *esbarriar, murri, ensopit, llepafils...* Quants en feu servir en la parla habitual? Jordi Badia, corrector i actual cap d'estil de *Vilaweb* fa una llista de paraules, frases fetes i expressions que estem deixant de banda per calcs d'altres llengües. Les tenim a l'abast, i les sabem. Només cal recuperar-les.

'La Bel i el Biel'
Òscar Dalmau / Magda Codina
Ed. Montena

Òscar Dalmau, comunicador prou conegut de tots. Debuta en la literatura infantil amb aquest llibre. La Bel és una nena de 8 anys i en Biel és el seu germà, de només 6 mesos. Aparentment, no sap parlar, però a les nits la desperta i comença de demanar-li coses que li desperten la curiositat. Veure el món amb els ulls dels més petits.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Museu Etnogràfic

“Hi ha pastors que tenen l'esperit musical i saben cançons antigues. Però generalment el que els caracteritza és la gravetat i el silenci. Els vells pastors, a les hores de lleure, solen entretenir-se fent treballs manuals: culleres i forquilles de boix, gots, collars, esclops i objectes rústecs de tota mena. Els fan a punta de ganivet i els omplen de dibuixos deliciosos. D'aquesta feina, els pastors en diuen «musicar», mot finíssim que sembla concentrar tota l'essència de divagació atenta de l'artesania.

La vida dels pastors s'inicia a les acaballes de la primavera, amb la «diada del tondre», que és quan esquilen els ramats. Pocs dies abans de pujar a la muntanya marquen les ovelles distintament per a cadascun dels ramats que s'han d'agrupar. El dia abans d'emprendre la pujada, penegen les barrombres, o esquelles grosses, i les mitjanes, als marrans. Després, els pastors barregen aquests elements masculins en l'harem immens de les ovelles. El majoral s'hi posa al davant i emprenen el camí.

Quan s'acaba l'estiu, el bestiar emprèn el camí de tornada. El ramat és més nombrós perquè hi ha els anyells que han nascut. Quan arriba al poble que és la seva base –Queralbs o el que sigui– procedeixen a la tria –és a dir, a la reconstrucció dels ramats particulars. Munten pletes, on van col·locant, segons els senyals, els caps de ramat que durant l'estiu visqueren confosos.

Quan la tardor arriba, i a manera que avança, es produeix la transhumància cap a la marina, damunt les terres més assolades i benignes. Aquests ramats no són mai tan nombrosos com els que a l'estiu pugen a muntanya. Però n'hi ha de conspicus. Fan via cap al pla, lentament, per uns camins preestablerts que els pastors coneixen admirablement. He sentit dir als pastors que, amb els ramats, tot sovint s'hi barreja alguna llebre que baixa de la muntanya al pla juntament amb les ovelles. De vegades, generalment, quan el bestiar travessa una població, les llebres es perden o fugen esfereïdes. Però moltes arriben a lloc.”

Josep Pla

AUTOR

Josep Pla (1897-1981)

OBRA

'Tres guies'
Destino, 1960

INDRET

Museu Etnogràfic

MUNICIPI

Ripoll

COMARCA

Ripollès

Aquest any en fa 10 de l'obertura del Museu Etnogràfic de Ripoll en la seva seu actual. Moment òptim per recuperar aquesta descripció que Josep Pla fa de la vida dels pastors, a partir de la col·lecció d'objectes relacionats amb aquesta temàtica que s'hi conserven. Els seus orígens cal situar-los en la Renaixença, que va alimentar la revalorització del folklore. Amb els materials que s'hi van anar aplegant per iniciativa de ripollesos com Tomàs Raguer o Daniel Maideu es va crear, l'any 1929, un dels museus més singulars de Catalunya.

ENDRETS.CAT

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

190

LÈXIC

Recorregut pels anglicismes (V): les noves tecnologies

Si hi ha un camp en què el món anglòfon té el monopoli en exclusiva aquest és la informàtica. No podem oblidar que els nous conceptes es creen gairebé sempre a Silicon Valley i, per extensió, als Estats Units d'Amèrica.

Comencem amb *web* o *blog*, mots que ja han entrat al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC). També usem molt freqüentment *internet*, *hacker* (persona amb gran coneixement de les xarxes i els sistemes informàtics que té un viu interès a posar a prova les seves habilitats en aquest àmbit), *hashtag* (que hauríem de canviar per *etiqueta* i que vol dir "conjunt de caràcters encapçalats pel símbol del coi-

xinet que serveixen per accedir a un contingut indexat per temes en un microblog") i **e-mail* (se n'ha de dir *correu* o *correu electrònic* quan es refereix a l'aplicació d'una xarxa d'usuaris per mitjà de la qual es poden enviar i rebre missatges; en canvi, direm *adreça electrònica* quan ens referim a l'adreça de correspondència electrònica, també abreujada amb la forma *a/e*).

D'altra banda, en català no s'han consolidat els termes *programari* i *maquinari*, ja que normalment utilitzem **software* i **hardware*. Evidentment, no caldria dir-ho, molts d'aquests mots anglesos encara no han entrat en el DIEC.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

EDUCACIÓ

Eva Remolina/AMIC

Preparar oposicions i no deixar-s'hi la pell

Una de les preguntes més freqüents a l'hora de decidir-se a preparar unes oposicions és quantes hores cal dedicar-li diàriament a l'estudi. Evidentment no hi ha una única resposta, perquè això dependrà en gran part tant del tipus d'oposició al qual ens enfrontem, com de la qualitat de l'estudi. Però com a norma general estarà entre un mínim de 5 hores i un màxim de 10 hores, per la qual cosa encara que no és impossible compaginar l'estudi amb un treball, sí que és més que aconsellable tenir dedicació exclusiva o en defecte d'això, no plantejar-se aprovar en una primera convocatòria per poder així tenir una major flexibilitat. De res serveix tampoc estudiar molt uns dies i uns altres gens. El primordial és ser progressiu i molt constant.

Tampoc hi ha un horari millor que un altre per dedicar-lo a l'estudi, ja que cada persona té un rellotge biològic que fa que rendeixi més als matins o a les tardes. Encara que això sí, independentment del moment, s'aconsella que sempre sigui a la mateixa hora, per crear una rutina i que el cos s'hi acostumi.

Un altre aspecte fonamental a l'hora d'enfrontar-se a una oposició és dominar dos aspectes essencials. El primer seria el de controlar els temps. Per a això és important realitzar molts simulacres d'examen similars als que ens trobarem el dia de la prova. Aquests ens els poden facilitar les acadèmies que preparen aquests estudis o bé trobar-los per internet. El segon aspecte és poder dominar l'ansietat. I aquest també pot resoldre's, o almenys minimitzar-se, amb una bona planificació prèvia. Per a això és essencial estructurar-se tota la matèria, fer esquemes, subratllar els aspectes més destacables i anar calculant el temps que podem dedicar a cada un dels temes.

El lloc d'estudi també s'ha de preparar amb cura. Es tracta de triar un lloc amb bona il·luminació i una cadira còmoda, ja que passarem moltíssimes hores asseguts. L'habitació o racó triat ha de comptar amb un bon sistema de calefacció que ens procuri una temperatura ideal, on no passem ni molt fred ni molta calor i si pot ser, que compti amb ventilació adequada i lluny de sorolls i distraccions.

Les hores d'estudi cal anar-les augmentant a poc a poc. És a dir, cal començar estudiant poc (n'hi ha prou amb tres hores diàries) i anar pujant-les a mesura que va transcorrent el temps, i deixar sempre moments per a l'oci, ja que en cas contrari, serà més fàcil abandonar. Per abordar cada tema, comença primer amb una lectura completa per situar-nos de forma genèrica, després fer una segona lectura per a subratllar i fer esquemes i ja, posar-se a estudiar amb profunditat en les successives lectures.

És freqüent no superar les proves a la primera, o en cas que se superin, no obtenir prou nota per guanyar una plaça. No et rendeixis i continua intentant-ho. Sigues positiu i pensa que cada cop estaràs més prop d'aconseguir el teu objectiu.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

ANTÒNIA FONT 'A Rússia'

Slurp/Música Global, 2001

Ja fa 20 anys de la consolidació d'Antònia Font com un dels principals referents del pop nacional. Una consolidació que es va començar a forjar amb la publicació del seu segon disc, *A Rússia*, un tro amb 15 cançons marca de la casa amb tonades encomanadisses i lletres surrealistes. El disc va rebre el premi Disc Català de l'Any de Ràdio 4 i contenia clàssics com *Camps de maduixes* o *Tots es motors*, una cançó que des de llavors ja no va faltar mai als directes dels mallorquins. L'any 2013, després d'haver editat nou discos d'estudi, el grup liderat per Joan Miquel Oliver va anunciar que es dissolia. El 2018 van reparèixer en un macroconcert a Palma per la llibertat d'expressió i la bona rebuda que van tenir els va deixar un cuquet que s'ha transformat en el seu retorn definitiu el 2022. Sí, Antònia Font torna. El que no està clar encara és si ho faran per fer

un *revival* dedicant-se a reinterpretar els seus *hits* o si ho faran per facturar noves cançons. Tornant *A Rússia*, un altre encert del disc va ser la caràtula. La portada és un retrat original fet per l'avi de Joan Miquel Oliver, Joan *Reviló* Oliver. Un pintor hiperrealista mallorquí que ha fet menys fortuna amb el pinzell que el seu net amb la guitarra.

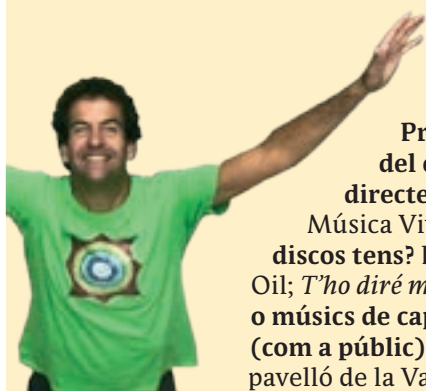
NOTES

La Covid continua fent caure els concerts internacionals

La sequera de concerts internacionals que viu Catalunya des de fa un parell d'anys continua. El coronavirus s'ha carregat la pràctica totalitat dels grans concerts de grups de fora de la Unió Europea que hi havia previstos, i quan semblava que a partir de la tardor la situació podria començar a canviar aquesta setmana s'han confirmat nous ajornaments. El més sonat és el de la banda de rock nord-americana The Black Crowes, que havia d'actuar al Palau Sant Jordi de Barcelona al novembre però ja ha confirmat que ajorna tota la gira pel 2022. Per veure de nou la banda liderada pels germans Chris i Rich Robinson, doncs, caldrà esperar al 16 d'octubre de 2022. El concert que havien de fer a Barcelona era precisament per celebrar els 30 anys del seu primer àlbum, *Shake Your Money Maker*, editat el 1990 i que s'ha convertit en tota una icona de la història del rock. The Black Crowes l'havien d'interpretar sencer juntament amb d'altres grans èxits de la seva carrera en una gira que ja s'ha ajornat dues vegades. La banda, sobretot els darrers anys, era una muntanya russa. Les discussions entre els dos germans van fer que se separen i el 2015 van assegurar que ho deixaven per sempre. L'any 2020, però, l'excusa de celebrar tres dècades del *Shake Your Money Maker* (i una generosa gira molt ben pagada) van fer que es tornessin a reunir. La Covid, però, de moment els ha fotut els plans enlaire. Tant de bo no es barallin de nou abans de la tardor del 2022. Creuem els dits.

EL TEST Jordi Vinyoles

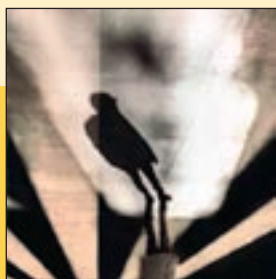

Primer instrument que vas tocar? La guitarra. **Primer grup del qual vas formar part?** Devil's Funky. **Primer concert en directe?** A la plaça de l'Estudiant de Vic durant un Mercat de Música Viva. **Primer disc que et vas comprar?** Un de Kortatu. **Quants discos tens?** De vinil, uns 30. **Salva'n tres.** *Beds Ara Burning*, de Midnight Oil; *T'ho diré mil vegades*, de Bars, i *Ziggy Stardust*, de David Bowie. **Grups o músics de capçalera.** Roger Mas, Ben Harper, Paul Alone. **Un concert (com a públic) per recordar.** Ben Harper and The Innocent Criminals al pavelló de la Vall d'Hebron de Barcelona.

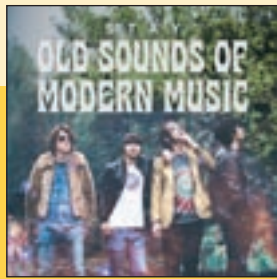
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

PANTALEÓ 'Afluents'

Darrere de Pantaleó s'hi amaga Gerard de Pablo, un músic inquiet del qual fa prop de tres anys que no sabíem res. I després de patir uns quants sotracos personals, torna amb un disc on s'allunya del pop vitalista que facturava abans i s'acosta a l'indie-folk amb cançons de to introspectiu. D'entre els 10 talls que hi ha en aquest tercer disc de Pantaleó destaca *Romanticidi*, una peça de pell de gallina que De Pablo canta al costat d'Anais Vila. Per cert, al treball també hi ha les col·laboracions a les veus d'Henric (Enric Verdaguer), Anna Gual i Mazoni.

STAY 'Old Songs of Modern Music'

Sisè disc ja dels barcelonins Stay (amb el bateria vigatà Jordi Casals), una banda amb 20 anys de carrera que sempre ha estat fidel al rock clàssic amb tocs de psicodèlia. Tot i que amb el títol despistin, segueixen bevent de referents britànics del segle passat (Pink Floyd, The Rolling Stones, Oasis, The Kinks, The La's, The Creation i, és clar, The Beatles) i han facturat un àlbum atemporal rodó que s'allunya de l'*usar i tirar* que impera a la indústria musical actual. A contracorrent, sí, però genials i imprescindibles. Llarga vida!

SEBASTIÀ GRIS 'Llorer, clau i canyella'

Sebastià Gris és un guitarrista de les Illes conegut darrerament per fer tàndem amb Magalí Sare. Junts han fet meravelles i ara, per separat, Gris sorprèn amb un primer disc en solitari on només s'hi escolta la seva guitarra. L'àlbum és casolà, instrumental, amb només set peces... però és tota una joia ideal per escoltar a la tardor com a banda sonora de la metamorfosi de colors d'una fageda. Batejar peces instrumentals no ha de ser fàcil i al treball de Gris hi ha algunes sorpreses desconcertants com el de la cinquena cançó: *Caudillo, ay si te pillo*.

TECNOLOGIA

Tecnonews / AMIC

UN 93,2% D'USUARIS RECONeix TENIR PROBLEMES AMB EL SEU WIFI

Alentiments a l'hora de navegar, molestes interrupcions en veure una sèrie en *streaming*, videotrucades que s'entretallen... Si el senyal de wifi arriba de manera feble al nostre dispositiu, és habitual que es produeixin aquest tipus d'inconvenients. Un 93,2% dels enquestats han respost que han tingut problemes amb el seu wifi en algun moment, i moltes d'aquestes persones que han tingut problemes de connexió declaren que en desconeixen les causes (61,3%).

Si el teu wifi és massa lent, és possible que es degui al fet que el teu dispositiu està massa lluny de l'encaminador, o que les parets o mobles que hi ha al mig obstaculitzen el senyal. Molts usuaris recorren a la instal·lació d'un repetidor de senyal per solventar aquest problema, encara que en general la millor solució és utilitzar adaptadors Powerline, especialment en habitatges espaiosos.

Són sens dubte el mètode més senzill, ja que utilitzen automàticament el cablejat elèctric per crear una autopista de dades d'alta velocitat, i d'aquesta manera és possible crear un punt d'accés en qualsevol presa de corrent. Per tant, n'hi ha prou a endollar un adaptador Powerline en un endoll que tinguem a prop per assegurar-nos de tenir internet estable i d'alta velocitat.

Un 98% dels enquestats considera que internet és imprescindible per a la llar
Tant per a l'oci com per a tota mena de tasques

quotidianes en aquesta era de la digitalització, tenir una connexió a internet a la llar s'ha convertit en una necessitat bàsica per als espanyols, i només un 1,9% declara que podria viure sense internet, segons l'enquesta realitzada per l'empresa tecnològica Devolo. De fet, la majoria considera que tenir xarxa wifi a casa és tan important com l'aigua o l'electricitat: un 98% dels enquestats afirma que internet és imprescindible per a la llar, una xifra

La majoria d'enquestats considera que tenir wifi a casa és tan important com l'aigua o l'electricitat;

que gairebé aconsegueix la del 99% que no podria viure sense aigua i la del 100% que no podria viure sense electricitat.

Les aplicacions que pateixen més problemes de connectivitat

Hi ha aplicacions que donen més problemes que unes altres? L'estudi realitzat per devolo indica que els enquestats són més propensos a patir problemes relacionats amb el wifi a l'hora de navegar per

internet, realitzar videotrucades i videoconferències, i utilitzar plataformes de *streaming* de vídeo com Netflix, Prevalgui Vídeo i HBO. Per contra, consideren que els usos en els quals menys problemes de connexió es donen són en general a l'hora de descarregar arxius, enviaments d'*e-mails*, aplicacions de xarxes socials o reproducció de música per *streaming*.

Aquestes conclusions són lògiques, ja que l'*streaming* audiovisual i les videotrucades requereixen una càrrega major de transmissió de dades per mostrar tant la imatge com el so de manera constant i fluida. La navegació també pot presentar problemes, encara que depèn en gran manera de la web en qüestió, ja que algunes inclouen vídeos, animacions i altres elements, i per tant són més exigents a l'hora de carregar-les.

Per a un 65% dels enquestats, la millor solució és l'estabilitat de connexió

Quan es produeix un problema amb la connexió a internet, cal tenir en compte les solucions tècniques disponibles. Els usuaris aprecien fonamentalment tota solució que permeti ampliar la capacitat de cobertura de la seva xarxa wifi, i que els permeti desplaçar-se per casa lliurement, sense por de perdre el senyal en qualsevol moment. També valoren molt les mesures que milloren l'estabilitat de connexió: un 65% dels enquestats creu que aquesta característica és la més important.

QUÈ PASSA A INTERNET DURANT UN MINUT?

Si posem la nostra mà sobre una superfície molt calenta fins al punt de cremar-nos, un minut pot arribar a semblar-nos una eternitat, mentre que si estem amb una persona a la qual estimem, el mateix lapse de temps ens semblarà molt curt; algú va dir això en forma de cita, i encara que l'he escoltat atribuïda a Albert Einstein, pare de la teoria de la relativitat, ara mateix no m'atreveria a afirmar que la frase és seva.

En qualsevol cas, en un únic minut, en la xarxa global d'Internet passen moltes, moltíssimes coses,

tantes, que són impossibles de quantificar... o gairebé, perquè l'especialista en mitjans socials Lori Lewis ha publicat un diagrama sobre què passa a la xarxa durant exactament aquest lapse de temps.

En aquest diagrama, realitzat conjuntament amb un altre emprenedor anomenat Chadd, plasma dades curioses com, per exemple, que durant un minut en tota internet es transmet la no-res menyspreable xifra de 197,6 milions (sí, has llegit bé, milions) de missatges de correu electrònic.

El correu electrònic guanya encara a la missatgeria instantània, probablement per l'ús d'aquest veterà mitjà per a tasques professionals i la seva universalitat, ja que el conjunt de sistemes de missatgeria instantània (com WhatsApp o Messenger) només arriben als 69 milions de missatges enviats.

Un servei tan veterà com els SMS, i del qual s'ha anunciat múltiples vegades la seva *mort*, encara genera 21 milions de missatges per minut (encara que podríem considerar-ho fora d'internet per la seva naturalesa tècnica). La universalitat d'aquest servei, que permet arribar tant a telèfons intel·ligents com a telèfons convencionals.

Més curiositats: cada minut es fan un parell de

milions de *swipes* a Tinder, l'app per *lligar* per excel·lència, es descarreguen més de 414.000 apps de les principals botigues d'aplicacions (App Store i Google Play), es creen 3,4 milions de *snaps* (Snapchat) i es comparteixen 695.000 *stories* a Instagram.

Pel que fa a les vendes, en un minut es genera un volum de despesa d'1,6 milions de dòlars en línia, i són enviats 932 dispositius d'assistents intel·ligents d'àudio (Google Home/Amazon Tiro). Al mateix temps, fins a 28.000 subscriptors de Netflix estan realitzant *streaming* de continguts d'aquest servei.

Fins a 200.000 persones emeten almenys un tuit en aquest espai de temps, es realitzen 9.132 connexions en la xarxa social professional LinkedIn i es pugen 500 hores de contingut a YouTube (el que representa gairebé 21 dies, 3,42 anys de contingut cada hora).

Sense cap dubte, en un minut poden passar moltes coses, i aquesta és una foto més o menys aproximada del que succeeix a grans trets en una xarxa de comunicacions electròniques tan gran com és internet, que arriba a tots els racons del món.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

ENTRE L'AUDÀCIA I LA IMPRUDÈNCIA

Davant de qualsevol iniciativa pionera, se suscita el dubte de deixar-se portar per l'admiració per als audaçs que han estat els primers a tenir una idea o en el menyspreu de pensar que si ningú havia gosat a fer el pas fins ara, algun motiu deuria haver-hi. La reflexió és escaient davant la notícia que el Salvador s'ha convertit en el primer estat del món a adoptar el bitcoin com a moneda de curs legal. És audàcia o pura ingenuïtat imprudent?

Va ser dimarts de la setmana passada que el Salvador va donar compliment a l'aprovació al mes de juny per part de l'assemblea legislativa del país de convertir el bitcoin en moneda d'ús corrent. Això suposa, entre d'altres conseqüències, que les empreses i els comerços estan obligats a acceptar la criptomoneda com a forma de pagament. També ho estarà l'Estat, que admetrà la criptomoneda per cobrar impostos.

El president del país, Nayib Bukele, argumenta que l'adopció d'aquesta moneda obre més oportunitats de negoci i atraurà turistes de tot el món. I, sobretot, suposarà una nova via d'entrada d'una de les principals fonts de finançament del país: les remeses dels emigrants. Es calcula que els diners que els emigrants envien als seus familiars al país sumen 6.000 milions de dòlars anuals, que és més d'una cinquena part del producte interior brut. Fins ara, aquestes remeses s'han fet per la via tradicional, a través d'intermediaris –bancs– que cobren comissions per la tramesa i per la recepció dels diners que s'envien. Sobre el paper, si les trameses es fan en bitcoin, les comissions desapareixen.

El bitcoin és la més popular de les monedes virtuals. En tant que no depèn de cap autoritat central i que, en principi, la seva evolució la marquen únicament els seus usuaris i no cap mena de política pública ni bancària, ha estat abraçada per determinats sectors de la progressia, aliena a situacions com la que es va produir fa només uns mesos quan unes declaracions d'Elon Musk –el fundador de Tesla, que no és precisament un apòstol de l'igualitarisme– van tenir la capacitat d'inflar la cotització de la moneda quan va anunciar que la seva empresa acceptaria pagaments amb bitcoin, i tornar-la a

desinflar amb una sola declaració que desmentia la primera.

Aquesta circumstància no ha desanimat Bukele i el seu executiu en la determinació per establir el bitcoin com a moneda de curs legal en el seu país. Com en altres països llatinoamericans, exhibir sobirania davant els poderosos del primer món atorga popularitat. No és estrany que s'hagin vist altres experiments amb criptomonedes a l'àrea llatinoamericana, com el petro que es va inventar Veneçuela (amb la diferència que, com a mínim, el seu valor estava sustentat en reserves de petroli).

Però la modernitat del bitcoin topa frontalment amb la situació del país, amb un accés limitat de la població als serveis d'internet (es calcula que la meitat de la població disposa de xarxa al mòbil). Però encara és més destacable que, segons un estudi de la Universitat Centroamericana, només un de cada deu salvadorens té una idea correcta de què és el bitcoin i dos de cada deu tenen un coneixement aproximat del seu valor monetari.

Per aquest motiu, i encara per molts d'altres, ha generat sorpresa que un estat s'hagi llançat a

un experiment amb aparença de començar la casa per la teulada. Alguns analistes assenyalen que al Salvador hi ha alguna població de 12.000 habitants –a la costa, amb visitants internacionals atrets per la possibilitat de practicar-hi surf– on un 5% de la població utilitza la criptomoneda. Va ser gairebé sense buscar-ho, perquè la iniciativa va sorgir d'un nord-americà que s'hi va instal·lar. No sembla que l'experiència en un petit racó de món sigui prou sòlida com per fonamentar l'aplicació a tot un país sense haver passat més proves.

L'expectativa, amb el bitcoin, amb el petro o amb qualsevol criptomoneda és que es converteixi veritablement en una moneda de canvi: que en una transacció comercial sigui acceptada per les dues parts. Si això passés, la volatilitat que ha caracteritzat el bitcoin des de la seva creació l'any 2009 i, sobretot, des de la seva eclosió, que encara trigaria uns anys. És una expectativa perillosa, perquè si aquesta consolidació no es produeix, serà la mateixa població a la qual el discurs oficial diu que es pretén protegir de les taxes exorbitades d'inflació que pateixen la que es vegi castigada per una pèrdua de valor dels seus béns.

Fins ara, el bitcoin ha estat més un instrument per especular que per fer transaccions. Amb independència de la complexitat per fabricar-ne, que comporta una elevada despesa energètica, el motiu és la gran fluctuació de la moneda. El setembre de 2020, la cotització era de 10.000 dòlars, i només mig any després, a l'abril, s'enfilava fins als 63.000 dòlars per caure al juliol fins als 30.000. Aquest dilluns es pagava a 44.000 dòlars. És per això que els analistes remarquen que el bitcoin és més una eina per invertir que no pas una eina per fer pagaments, almenys fins que no s'arribi a un punt d'estabilització.

No hi ha dubte que la decisió del govern del Salvador ha tingut la virtut de fer girar les mirades cap a aquell país. Però, per més que hi hagi un pòsit de defensa de la sobirania econòmica i els aplaudiments dels criptocreients (que n'hi ha i saben fer-se sentir), rere l'audàcia de ser el primer a fer el pas també hi ha la imprudència de fer experiments sense calibrar que les conseqüències poden ser greus.

INDICADORS

Descens de matriculacions

El mercat de vehicles ha viscut un agost negatiu. Les matriculacions han baixat un 35% respecte al mateix mes de l'any passat i en l'acumulat de l'exercici es produeix un retrocés de l'1,1%. El fort increment que es dona en el segment de vehicles elèctrics no arriba a compensar el descens acumulat en altres tipus de combustible. Les dificultats de subministrament de vehicles influeix en aquesta evolució.

Preus enfilats

L'índex de preus de consum (IPC) anual a Catalunya ha crescut un 3,1% durant el mes d'agost. La variació registrada és la més alta des de febrer de 2017 i representa un creixement de tres dècimes respecte a la pujada de preus corresponent al juliol (2,8%). A Catalunya, el creixement anual dels preus s'explica per l'increment de l'habitatge, l'aigua, l'electricitat, el gas i altres combustibles.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà / sodecaminar@gmail.com

El vol de la princesa

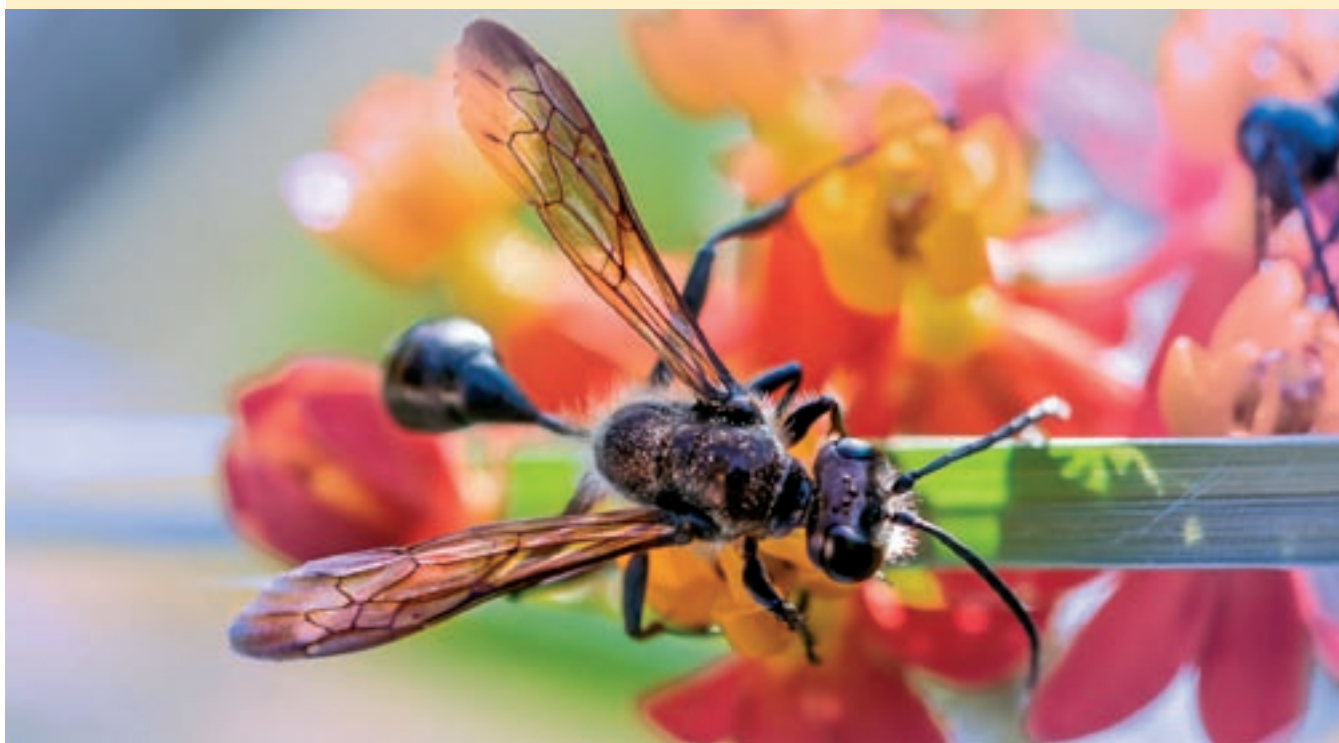
Ja som en un nou curs, una nova tanda de dies que s'assemblen per fer rutines que es complementen, per assolir uns objectius o si més no per anar tirant. Personalment torno a iniciar un curs per aprendre a desaprendre, per buidar la tassa que està molt plena de continguts buits. Tot i així, no deixaré de banda aprendre a acceptar el que em toca fer. Dirigir la consciència cap a dintre en lloc de cap a fora, on sorgeix la ment i el món. Endins per arribar a la pròpia font del no manifestat. Perquè la llibertat comença quan t'adones que no ets l'entitat possessora. I si no, observeu la natura, que sempre ens ensenya alguna cosa.

En aquesta època les formigues estan de festa major. Preparen la marxa de les princeses perquè estableixin nous formiguers en altres llocs. La cosa comença quan la reina sap que la comunitat és madura i que es manté

estable, llavors es posa a criar una quantitat determinada de formigues princesa. Aquestes durant el creixement estaran molt ben alimentades perquè quan estiguin a punt i les condicions de l'exterior siguin les idònies, com ara a les portes de la tardor, comencin un nou curs. Emprenen el vol nupcial, un trajecte on primer s'aparellen amb una formiga alada mascle, molt més petita que elles i agrupades amb grups més nombrosos. I un cop fecundada buscarà un lloc per establir la seva llar. Un cop tingui el seu formiguer es posarà a pondre ous per formar la seva comunitat, cada nou individu amb una funció concreta. Per la nova reina les ales ja no tenen sentit, la seva tasca és gestionar des de dins, ja mai més sortirà perquè sense ella no hi haurà formiguer. Així que se les arrencarà i se les anirà menjant fins que les seves filles li portin altres aliments.

Les podreu reconèixer per la seva grandària, respecte de la majoria de formigues i dependent de l'espècie arriben a superar el centímetre de llargada. Les veureu a volar a poca altura del terra buscant un lloc per conèixer, saber-ne coses i potser fer-hi el niu. Així que a l'aguait aquests dies, observant els insectes que volen per la natura, a veure si descobriu on parerà la princesa i si allà on s'amaga en poc temps hi trobarem un formiguer.

Crec que tots hem sigut princeses formigues, tots hem estat ben alimentats perquè en el moment oportú iniciem un nou curs, sortim de casa per trobar-nos amb experiències que ens facin créixer i ens ajudin a madurar per ser algun dia reines del nostre ésser. I per arribar-hi només cal acceptar el que tenim en cada moment, ales per volar i descobrir o les que guardem en un armari per si mai tornen a ser d'utilitat. Acceptem que som una peça important, com totes les altres que ens envolten. He de saber qui soc per saber quina funció em pertoca. D'aquesta manera tot serà harmoniós i l'alegria interior banyarà l'exterior.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 17-09-2021 al 23-09-2021

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

S'activa el sector relacional. Si no tens parella, en aquestes setmanes pots conèixer algú del teu interès. Pots trobar-te, però, amb persones que t'enfrontin o et reptin.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Mart a Casa VI obre un temps de més activitat laboral i poden donar-se algunes tensions en aquest terreny perquè ningú vol baixar del burro. Ves amb compte amb les presses.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Pots experimentar un augment de l'energia. Més ganes de fer esport o de moure't. Si hi ha una persona que t'atrau, t'armes de coratge i t'hi apropes per conèixer-la millor.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Mart a Casa IV t'inclina a moure fitxa per cercar una nova llar o atendre assumptes domèstics. Si tens parella, pot ser que vulgueu fer un pas endavant cap al matrimoni.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Podries tirar endavant un projecte laboral amb un germà o germana. Hiperactivitat mental molt útil per resoldre assumptes, però hauràs de trobar la manera de relaxar-te.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Amb Mart a Casa II tendiràs a gastar més diners del que és habitual o poden sorgir despeses inesperades. Bon moment per dissenyar millores dietètiques i guanyar en salut.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Mart al teu propi signe et dona més energia. Vols obrir camins, però no de qualsevol manera i estructures les teves passes. Un assumpte sentimental es torna més estable.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Hi ha coses que bullen dins teu i has de posar-hi remei. Si has ofès algú, demanar perdó alleugerirà la teva càrrega. En qüestió de feina et convé tenir un as a la màniga.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Un tema sentimental et preocupa. Potser són conductes inacceptables de la parella o bé que tens una relació clandestina. Com sigui, tard o d'hora n'hauràs de ser conscient.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Mart rondant pel sector professional et pot posar en alguna situació incòmoda amb el teu cap o companys de feina. No deixis que et menyspreï ningú, fes valer els teus drets.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Amb Mart a Casa IX, pots plantejar-te cercar feina lluny de l'entorn habitual. Moment per ser més conscient de la necessitat de fer esport i crear energia per relaxar-te.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Mart transitant per la Casa VIII t'inclina a atendre algunes qüestions financeres. Préstecs i hipoteques poden estar al teu punt de mira, per tal d'assolir algun objectiu.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

JOAN MILLARET / AMIC

'Annette'

De Leos Carax.

2021. França

140 minuts.

Després del triomf de *Holy motors* (2012) al Festival de Cinema de Canes fa nou anys, Leos Carax inaugurava enguany el 74è Festival de Canes amb una nova proposta experimental, *Annette*, pel·lícula per la qual el cineasta francès va ser mereixedor del guardó a millor director. Aquest sisè llargmetratge de Leos Carax és una coproducció internacional rodada en anglès, ambientada a Los Angeles i té una banda sonora del duet que formen la banda Sparks, els compositors i guionistes Ron i Russell Mael.

Annette es presenta sota un suggeridor format de film musical amb molts moments recitats, de plantejament agosarat i carregat de sumptuosa plasticitat. L'esperit trencador de Leos Carax s'enfronta a l'impossible sense por del ridícul, allunyat, però, una mica de l'extremisme i la rauxa que caracteritza la seva obra. La trama segueix la història d'una parella d'èxit formada per una famosa cantant, Ann Defrasnoux (Marion Cotillard), i un humorista d'humor corrosiu, Henry McHenry (Adam Driver), que veuen com els canvia la vida a partir del naixement de la seva filla, Annette.

Si el film juga la carta de la fantasia i la irrealitat, plena d'atmosferes pesades, farcida d'imatges sobreposades i textures bigarrades, l'aparició en escena de la criatura Annette engrandeix l'esberla que fractura la realitat i accentua el vessant més oníric i sur-

realista. Ens trobem així davant d'un excelsiu melodrama romàntic d'alè operístic de tragicitat sublimada. En la seva relació amb el món de l'espectacle, ja veiem ben aviat una diva de l'òpera que mor cada dia en la seva representació damunt l'escenari mentre el provocador i nihilista comediant demana que el matin enmig de l'actuació.

La parella viu assetjada per dimonis i visions interiors fatalistes. La presència de titulars d'una revista de xafareries que es fa ressò de la vida social de la glamurosa i radiant parella fa preveure la seva futura dissort mentre evoquen històries com el clàssic *Ha nacido una estrella* i les seves diverses versions. L'estranyesa i l'excentricitat s'apodera encara més del relat amb aquesta presència del nadó, creació animatrònica articulada com un titella, una mena de Pinotxo femení.

Pel que fa al repartiment convé apuntar que el paper de Marion Cotillard és bastant subsidiari del que protagonitza Adam Driver, qui destaca pel seu valuós esforç interpretatiu, encara que ens faci enyorar una mica el desbordament i la imprevisibilitat de l'actor fetitxe de Carax, Denis Lavant. Esmentar que el mateix Leos Carax o els components de Sparks apareixen durant l'arrancada del film en un primer número musical cantant, *So May We Start*, iniciat en un estudi de gravació i que després té continuïtat al carrer.

NOEMÍ ELIAS

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Aprendre amb Joan Chamorro

Classe magistral amb Joan Chamorro. Teatre Pare Casals, Sant Esteve de Palautordera. Dissabte, 18 de setembre, de 18.00 a 19.30.

Classe adreçada bàsicament a nens i nenes. Demostració pràctica, amb alumnes de la Sant Andreu Big Band, de com Joan Chamorro els ensenya a tocar i improvisar. Durant la classe magistral, Chamorro i els seus alumnes tocaran en directe per mostrar com funciona aquest aprenentatge.

Oportunitats al MMVV

Maria Yfeu. MMVV. Carpa de l'Atlàntida, Vic. Divendres, 17 de setembre, 18.00

La majoria d'entrades pels concerts del Mercat de Música Viva estan exhaurides. Però encara queden oportunitats buscant al web. És el cas l'actuació de Maria Yfeu, incorporada a la programació a última hora. Cantant sevillana establerta a Madrid, alguns comparen la seva veu amb la d'Amy Winehouse.

Germà Negre

Germà Negre. Sala Diagonal, Campdevàrol. Divendres, 17 de setembre, 22.00

El grup banyolí actua aquest divendres a Campdevàrol en el marc de la festa major.

CINEMES

ADIÓS IDIOTAS

França 2021. Dir. Albert Dupontel. Amb Virginie Efira, Albert Dupontel i Nicolas Marié. Comèdia dramàtica. Quan Suze Trappet s'assabenta als 43 anys que està greument malalta, decideix anar a la recerca del fill al qual es va veure obligada a abandonar quan ella tenia 15 anys. La seva cerca administrativa li farà conèixer JB, un *cinquentón* en plena depressió, i el senyor Blin, un arxiver cec amb un entusiasme impressionant. Tots tres s'embranquen en una cerca tan espectacular com improbable.

AFTER. ALMAS PERDIDAS

EUA 2021. Dir. Castille Landon. Amb Mira Sorvino, Stephen Moyer i Carter Jenkins. Drama. Quan Tessa pren la decisió més important de la seva vida, tot canvia. Els secrets que surten a la llum sobre la seva família i la de Hardin posen en perill la seva relació i el seu futur. La vida de Tessa comença a trencar-se i res serà com abans. Encara que sap que Hardin l'estima, aquestes dues ànimes estan envoltades de gelosia i odi... i perdó.

¿CON QUIÉN VIAJAS?

EUA 2021. Dir. Martín Cuervo. Amb Salva Reina

i Ana Polvorosa. Comèdia.

Quatre desconeguts queden al centre de Madrid per anar amb cotxe a Cieza (Múrcia), gràcies a una aplicació de viatges compartits. Durant el trajecte els passatgers parlen sobre diversos aspectes de la vida per trencar el gel. Tot va bé, però sembla que el conductor amaga alguna cosa i es comporta de forma estranya.

DESCARRILADOS

Espanya 2021. Dir. Fernando García-Ruiz. Amb Julián López, Arturo Valls i Ernesto Sevilla. Comèdia. L'any 2000, Pepo, Roge, Costa i Juan Luis, quatre amics de vint-i-tants anys, van emprendre el viatge somiat: l'Interrail. Però en la seva primera parada a París, l'aventura, i de passada la seva amistat, va acabar de manera abrupta.

DUNE

EUA 2021. Dir. Denis Villeneuve. Amb Oscar Isaac, Timothée Chalamet i Rebecca Ferguson. Ciència-ficció. Arrakis, el planeta del desert, feu de la família Harkonnen des de fa generacions, queda en mans de la Casa dels Atreides després que l'emperador cedeixi a la casa l'explotació de les reserves d'espècia, una de les matèries primeres més valuoses

de la galàxia i també una droga capaç d'amplificar la consciència i estendre la vida. El duc Leto, la dama Jessica i el seu fill Paul Atreides arriben a Dune amb l'esperança de recuperar el renom de la seva casa, però aviat es veuran embolicats en una trama de traïcions i enganys que els portaran a qüestionar la seva confiança entre els seus propers i a valorar els vilatans de Dune, els Fremen, una estirp d'habitants del desert amb una estreta relació amb l'espècia.

EL CLUB DEL PARO

Espanya 2021. Dir. David Marqués. Amb Carlos Areces, Fernando Tejero, Adrià Collado i Eric Francés. Comèdia. Cada matí, sigui el dia que sigui, Fernando, el Negre, Jesús i Benavente es reuneixen en un bar a prendre unes canyes i arreglar el món a la seva manera: criticant i malparlant contra tot i contra tots. Tenen alguna cosa en comú, estan a l'atur, bo... tots, menys un.

GUNPOWDER MILKSHAKE

EUA 2021. Dir. Navot Papushado. Amb Karen Gillan i Lena Headey. Acció. Eva era el més important de la vida de la seva mare, Scarlet. Però els seus

enemics van obligar Scarlet a fugir i abandonar-ho tot, filla inclosa. Anys més tard, Eva es converteix en una assassina a sang freda.

ICE ROAD

EUA 2021. Dir. Jonathan Hensleigh. Amb Liam Neeson, Laurence Fishburne i Amber Midthunder. Acció. Un grup de miners han quedat atrapats en una mina de diamants. Un equip de rescat intentarà treure'ls del fons de la mina posant a prova els seus límits i superant obstacles que s'aniran trobant al llarg del rescat.

LA PATRULLA CANINA

EUA 2021. Dir. Cal Brunker. Animació. Els personatges de la mítica sèrie, liderats per Ryder, s'enfrontaran a diverses aventures i a Humdinger, el seu gran rival. Aquest malvat personatge, amant dels gats, estableix una llei que prohibeix els gossos.

LOS OLCHIS

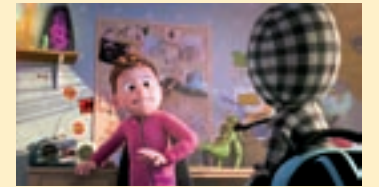
Alemanya 2021. Dir. Toby Gekel i Jens Moller. Animació. Els Oggies busquen una nova casa però mai se senten benvinguts a cap lloc. Fan pudor i la majoria dels humans no els volen.

MALIGNO

EUA 2021. Dir. James Wan. Amb George Young, Annabelle Wallis i Jake

Abel. Terror. Madison està paralizada per visions d'assassinats i el seu turment empitjora quan descobreix que aquests somnis són realitat.

NINJA A CUADROS 2. MISIÓN TAILANDIA

Dinamarca 2021. Dir. Thorbjorn Christoffersen i Anders Matthesen. Animació. Mentre Eppermint aconsegueix evadir una sentència de presó a Tailàndia, Taiko i Alex s'uneixen novament, juntament amb tota la seva família, per detenir Eppermint a Tailàndia. L'amistat d'Alex i Taiko es veurà sotmesa a una intensa pressió, mentre es veuen embolicats en una perillosa missió.

SHANG CHI Y LA LEYENDA DE LOS DIEZ ANILLOS

EUA 2021. Dir. Destin Cretton. Amb Simu Liu, Tony Leung Chiu-Wai i Tim Roth. Acció. Adaptació cinematogràfica de l'heroi creat per Steve Englehart i Jim Starlin l'any 1973. Un personatge mític xinès, meitat americà, amb un peculiar estil de combat que mesclava kungfu i armes de foc.

CARTELLERA

CAMPRODON		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal Camprodoní	Misterio en Saint Tropez	-	18.00 i 22.00	18.00 i 22.00	-
RIBES DE FRESE		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Catalunya	La dona il·legal	-	19.00	-	-
RIPOLL		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	La Patrulla Canina: la pel·lícula	-	17.30	17.30	-
	Cuestión de sangre	-	19.45	19.45	21.30
VIC		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts
L'Atlàntida	Secret Superstar	-	-	17.00 (Cineclub Xic)	-
	Fills del sol (VOSC)	-	-	-	20.00 (Cineclub Vic)
VIC		Divendres	Dissabte i diumenge	De dilluns a dijous	
Sucre	Dune	17.00, 18.30, 19.50 i 21.40	11.30 (dg.), 15.45, 17.40, 18.35, 20.30 i 21.30	17.45, 20.25 i 21.25	
	Dune (3D)	19.15	11.20, 14.10 i 19.25	18.50	
	Dune (VOSE)	-	-	21.40	
	El club del paro	17.25, 21.10 i 22.45	15.50, 17.25, 21.10 i 22.45	17.15, 20.15 i 22.00	
	After, almas perdidas	17.25, 20.00 i 22.30	18.35 i 20.30	18.10 i 20.05	
	Shang-Chi y la leyenda de los (...)	17.30, 19.25 i 21.50	11.35 (dg.), 16.10, 19.25 i 21.50	18.00, 19.25 i 21.50	

Shang-Chi y la leyenda (...) (3D)	-	17.00	-
Maligno	19.00 i 22.30	11.55 (dg.), 19.00 i 22.30	19.55 i 22.00
La Patrulla Canina: la película	17.45 i 19.10	11.30 (ds.), 16.00 i 17.45	17.45
Ice Road	22.10	22.25	22.00
Free Guy	22.05	22.15	17.50
Escape Room 2	20.50 i 22.40	11.40 (dg.), 20.55 i 22.35	22.00
D'Artacan i els tres gosqueters	17.25	15.20 i 17.05	18.00
Escuadrón suicida	20.05	20.05	19.35
Jungle Cruise	17.45	11.30 (dg.) i 17.45	-
El bebé jefazo: negocios de familia	-	11.45 (dg.), 13.15 (ds.), 15.40 i 18.50	-
A todo tren: destino Asturias	16.45	11.50 (dg.) i 16.00	17.50

CARDEDEU		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dijous
Esbarjo	Envidia sana	20.00	20.00	19.00	-
	Nora	-	-	-	20.00

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra	Spirit: indomable (cat.)	-	16.00	16.30	-
	Chavalas	20.15	17.45 i 21.45	21.15	20.15
	El médico de Budapest	18.00	19.30	-	18.00
	Terciopelo azul	22.00	-	18.30	-

GRANOLLERS		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts	Dijous
Edison	Chavalas	19.00	18.00	19.00	-	-
	La dona il·legal	-	-	-	19.00	-
	Mandíbules	-	-	-	-	20.00 (VOSC)

GRANOLLERS	De divendres a dijous	
Ocine	Shang-Chi y la leyenda de los (...)	16.30, 19.00 i 22.00 / 17.45 i 20.15 (de divendres a diumenge) i 17.30 i 20.00 (de dilluns a dijous) / 18.15
	Jungle Cruise (Atmos)	16.00 / 22.15
	Dune (Atmos)	18.30 i 21.45 / 16.15 i 19.15
	D'Artacan y los tres mosqueperros	16.00 (de divendres a diumenge) i 15.45 (de dilluns a dijous)
	Candyman	22.45 (de divendres a diumenge) i 22.30 (de dilluns a dijous)
	El club del paro	16.15, 18.00 i 22.15
	Escuadrón suicida	19.45
	Ninja a cuadros 2: misión Tailandia	16.00 i 17.45 / 19.45
	Free Guy	19.30 i 21.45
	Los olchis	16.00
	Space Jam: nuevas leyendas	17.45
	Dune	20.00 (dijous VOSE) / 17.45 i 20.45
	Maligno	16.10, 18.20 i 22.30
	García y García	20.30
	Adiós idiotas	16.00 / 22.30
	Descarrilados	16.30
	After. Almas perdidas	18.30 i 20.30
	¿Con quién viajas?	16.30
	A todo tren: destino Asturias	20.45
	Tiempo	22.30
	La Patrulla Canina: la película	16.15 i 18.00
	Fast & Furious 9	21.30
	El bebé jefazo: negocios de familia	16.30 i 18.30
	Escape Room 2: mueres por salir	20.30
	Gunpowder Milkshake	22.15

SANT CELONI	Divendres i dimecres	Dissabte i diumenge
Ocine	La Patrulla Canina: la película	18.00
	Free Guy	19.45
	Escuadrón suicida	22.00
	Dune	17.45, 19.15, 20.45 i 21.45
	¿Con quién viajas?	22.15
	Shang-Chi y la leyenda de (...)	18.15 i 19.30
	Maligno	22.00
	After. Almas perdidas	-
	El bebé jefazo: negocios de familia	-

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Ratlles curtes contra els llatins. I si t'estimes més esguerrar el sopar, ratlles llargues / 2. No li agrada gens com s'acaba la prosòdia. Dóna bona llana però bon aspecte no / 3. Col isolada. Inextingible, pervivencial. Extremitats del braç / 4. Em disfressaré de reina alterada. Sembla que es pugui agafar, la clavícula / 5. Captura de la pilota de rugbi al mostrador de l'hotel. Compulsió que ens fa girar la cara / 6. Enemics de la Putada Única. Frontissa entre peu i cama / 7. Si en Serrallonga no torna ens la cremaran. En Cots quan es posa rude / 8. Plou, i tot és buit. Fan ben pocs centímetres i ja juguen a bàsquet. Entra en raó / 9. Guipat altre cop, concretament en una revista. Suau i curt, com el pèl d'en Xavier el de les notícies de BTV / 10. Fer servir com una gusarapa. Abusa tant dels treballadors que acaba ben pet / 11. De les cinc en punt. Agafaré el senyor de la poltrona i l'enviaré cap a casa. Oda inacabada / 12. Herba molt usada per marejar els ateus. Tracto els calaixos segons el manual del bon lladre / 13. Ni poemes èpics ni punyetes! Taxa per una fortuna molt reduïda.

VERTICALS: 1. Solcaré els espais com un italià, tot fent uo-oh-oh-oh! Sa companya és una prunera / 2. Principi edulcorant. La xocolata que consumeix sempre és de producció nacional. Nucli de l'àtom / 3. Com a sentit trobo que és grotesc, injustificable. Bestiar que ja està vacumat / 4. Tenia un cosí que es deia Dino i un altre Bronto. Mare d'una congolea dels nostres dies / 5. Pilota a l'olla. Aquests cosins que dèiem, tècnicament, n'eren. Sant Escuat / 6. L'estrany cas de la mort de la mosca. Recullen l'aigua de la carretera i els motoristes que hi rellisquen. Final de felicitat / 7. Com la bona adinama: plena de sesoc. De tan mal gust com la López, la veterana actriu / 8. En absència d'un nom concret ja ens va bé. Formulari manifestament estampat amb impressora / 9. Infreqüents com els més infreqüents. No li interessa només la seva, d'ètnia / 10. Sí, que no és poc. Esclat sense explosió (tot i que formalment n'hi ha un tros). Just enmig d'una tifa / 11. Prou delicats per muntar invasions de paper. Indígena siberià recorrent el país de sud a nord / 12. Revolucionat com ho faria un arquitecte. Quan es muntarà la corrida la seva feina de proveïdor desapareixerà.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

	9	7	6	3	2		1	8
		6		1		9		
		2	9		8		5	
6		3		7				1
	5	1					3	
		9			4			
3				9	6			4
			3	8				9

Dificultat: mitjana

		9	7					
3		4	5	2		7		1
6					3		4	
				6		8		2
4			3			6	1	
				8				5
		5	2		4		7	
	7	6				3		
2			6		1			8

SOLUCIONS

2	6	4	3	8	1	5	7	9
3	7	5	2	9	6	1	8	4
8	1	9	7	5	4	3	6	2
7	5	1	4	2	9	8	3	6
6	4	3	8	7	5	2	9	1
9	2	8	1	6	3	7	4	5
1	3	2	9	4	8	6	5	7
4	8	6	5	1	7	9	2	3
5	9	7	6	3	2	4	1	8

Dificultat: difícil

2	4	3	6	7	1	9	5	8
1	7	6	9	5	8	3	2	4
8	9	5	2	3	4	1	7	6
9	6	2	1	8	7	4	3	5
4	5	8	3	9	2	6	1	7
7	3	1	4	6	5	8	9	2
6	2	7	8	1	3	5	4	9
3	8	4	5	2	9	7	6	1
5	1	9	7	4	6	2	8	3

Dificultat: mitjana

1	V	E	R	S	O	S	P	R	O	S	A
2	O	D	I	A	C	A	R	A	C	U	L
3	L	D	U	R	A	D	O	R	B	Ç	
4	A	N	I	R	E	A	N	S	E	T	A
5	R	E	C	E	P	C	I	O	C	I	T
6	E	P	U	R	M	E	L	L	L		
7	A	L	Z	I	N	A	T	O	S	C	
8	P	L	L	E	V	I	N	S	R		
9	R	E	V	I	S	T	M	O	I	X	I
10	U	S	A	R	E	X	P	L	O	T	A
11	N	C	E	S	S	A	R	E	O	D	
12	E	T	U	S	A	R	E	G	I	R	O
13	R	O	M	A	N	Ç	O	S	F	O	R